

Iskajo vsek četrtik in
velje s poštno vred ali
v Mariboru s poštno vred
na dom za celo leto 52 dni,
pol leta 16 dni, četrt leta
8 dni. Izven Jugoslavije
56 dni. Naročniki se pošlje
na upravnitvo „Slovenskega
Gospodarja“ v Ma-
riboru, Karoviča cesta 5.
List se dopolnjuje do od-
povedi. Naročniki se pla-
čuje vnaprej.
Telefon interurban št. 115.

Posamezna številka stane 1.50 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Karoviča cesta št. 5. Kato-
pisi se ne vračajo. Spre-
mlitve sprejema naročniki,
izven in rabljenice.
Cena izdajanja po dogo-
voru. Za volilne oglase
primerno popust. Neopri-
te rabljenice so pošiljne
prosto.
Češkovl račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.605.
Telefon interurban št. 115.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

12 številka.

MARIBOR, dne 20. marca 1924.

58. letnik.

Pred važnimi spremembami.

Beograd, 16. marca.

Zadnjič sem Vam obljubil, da bom napisal zopet za „Gospodarja“, če bo kaj posebno važnega. Evo Vam! Novica, ki nekako pretresa vso jugoslovansko politično ozračje, je: Radičevci pridejo v Beograd. Te dni bo izročilo odposlanstvo Radičevih poslancev zopet okoli 40 poslanskih pooblastil predsedništvu narodne skupščine.

Kedaj pa pridejo hrvatski poslanci nam slovenskim na pomoč, boste vprašali. Po dogovorih, ki so sklenjeni, se pripelje skoro gotovo zadnje dni tega tedna okoli 60 hrvatskih poslancev v Beograd. Nato bodo prisegli in začeli delovati. Kaj sledi temu?

Pašič nima več večine v državnem zboru in se bo moral odpovedati ministrovanju s svojimi tovariši vred. Kralj bo moral nato izročiti sestavo novega ministrstva drugim močem. Ne samo pošteni Srbi, ampak posebno mi Slovenci in Hrvati se močno zanimamo, kdo bo prihodnji mož, ki bo po Pašiču prevzel vodstvo vlade v svoje roke. Zadnjič sem Vam pojasnil, da bo takozvani »blok« v slučaju Pašičevega padca, prišel na krmilo. Voditelji tega »blok« so: stari in pošteni srbski politik Davidović, naš Korošec in Bosanec Spaho. Računa se nato, da bo ministrski predsednik Davidović.

Ali bo »blok« imel toliko moči, da bo lahko vladal in preprečil, da Pašičevi ljudje zopet ne pridejo na krmilo? To je važno vprašanje. Račun je sledeč: Vseh poslancev je 312. Dosedaj 70 Radičevcev ni bilo v skupščini. Zategadelj je Pašič s svojimi 108 poslanci in s pomočjo 8 Nemcev in 14 Turkov vladal, kakor je hotel. Sedaj, ko pridejo Radičevci hvata Bogu do prepričanja, da se doma za pečko ne more ničesar doseči in še manj kaj preprečiti, bo moral imeti oni, ki bo hotel vladati, vsaj zanesljivih 157 poslancev na svoji strani.

Ali bodo Davidović, Korošec, Spaho in Radič sprevili to število skupaj? Račun je sledeč: 70 Radičevcev, 49 Davidovičevcev, 24 Koroševih, 18 Spahovih. To bi značilo 161. Z Davidovičem obljublajo, da gredo tudi srbski semljoradniki (11) ter kakih 6 pristašev raznih drugih malih strank. Pašiču bi ostali zvesti njegovi radikali 108. Kaj bodo storili Nemci in Turki iz Macedonije, se še danes ne ve. Na drugi strani je tudi vprašanje, ali bo znani Pribičević ostal na strani Davidoviča ali ne. Pribičević je tudi duševni vodja slovenskih demokratov. Pred dobrim tednom je bil voditelj demokratov iz Slovenije, znani dr. Grega Zerjav v Beogradu. Hujskal je Pribičevića, naj ne gre z blokom, v katerem so poslanci Slov. ljudske stranke. Tako sedaj demokrat Pribičević na tistem delu na to, da bi kakih 13 poslancev Davidovičeve stranke odtrgal od bloka in se pridružil z njimi raje Pašiču. Taki so Pribičević in slovenski demokrati. Sedaj, ko je prilika, da vse stranke, ki res hočejo vreči Pašiča, nastopijo skupno in složno, pa zagriženi slovenski demokrati iz gole strasti in sovraštva do nas

delajo zapreke. Upamo pa, da jim tudi ta grdi način politike ne bo prav nič pomagal.

Veselo znamenje je, da se celo naš vladar raduje, ako pride do poštenega sporazuma med Srbi, Hrvati in Slovenci. Odkrito moramo povedati, da kralj Aleksander sem priznava, da tako vladanje in gospodarstvo, kot je sedanje, vodi nas vse v propast.

Če pride do nove vlade, ta ne bo imela posebno lahkega posla. Zavoženo je. Naše državno gospodarstvo je podobno zasutemu studentu. Ložje ga je izkopati novega, nego zasutega popravit.

Glede prihoda Radičevcev v Beograd moram izraziti svojo radost, da je bila edina politika Slovenske ljudske stranke prava. Sami Hrvati sedaj priznavajo, da so s tem, ker so ostali leta 1920 s svojimi 50 poslanci doma, zakrivali velesibsko centralistično ustavo. Leta 1923 pa je 70 njihovih poslancev — ker niso prišli nam na pomoč — zakrivilo, da je Pašič lahko naložil našemu ljudstvu kuluk, visoke davke, takse itd. Ako bodo Radičevci ostali zvesti, potem upamo, da se bo posrečilo polagoma vsaj najhujše pogreške popraviti.

V Beogradu vodi sedaj dr. Korošec s svojimi tovariši veliki boj. Upamo, da bo borba naših poslancev blagoslovljena z uspehom. Naše dobro slovensko ljudstvo pa prosimo, da vstraja z našimi voditelji vred v tej borbi.

Kuluk se ustavi.

Minister za zgradbe g. Nikola Uzunović je na neprestano dreganje naših poslancev izjavil, da se kuluk gotovo ne bo izvajal. Minister je izdal te dni na gradbinske direktije okrožnico, da se kuluk naj ne izvaja, t. j. nikogar se v spomladni ne sme siliti k javnemu delu na državnih cestah. Kjer se je javno delo že odredilo, se mora takoj ukiniti. Minister je nadalje izjavil, da se izdeluje — ako se zakon ne bo popolnoma ukinit — nov pravilnik, po kojem bo javno delo na cestah omejeno za najnujnejše slučaje in za kraje, kjer nedostaje dobrih cest (Srbija, Macedonija, Bosna, Črnagora). Pač pa se morajo spiski o kuluku po občinah še naprej sestavljati. Upanje je, da bo zakon o kuluku v doglednem času popolnoma odpadel.

Dajte nam osnovne kmetijske šole.

Tisti vneti in mnogobesedni preroki, ki so nam na koncu svetovne vojne napovedovali v najkrajšem času, že v par mesecih, nastop rajskih rajmer ter vzbujali v nas prijetne nade na črez vse prijetno bodočnost, so se zmotili, da, zelo so, se varali in z njimi smo prevarani vsi. Tlači nas namreč že sedaj nebrot vsakojakih neprilik in nevolj. Med raznimi neprijetnimi povojnimi posledicami povzročuje brezdvomno največ nezadovoljstva še naprej

trajajoča draginja. Vsled te je zabredlo uradništvo že velike dolgove, tudi delavstvu ne zadostuje njegova meja v pokritje raznih nužnih potrebščin, in kako šele kmetje jadikujejo pod bremenom vsakojakih plačil in nad draginjo raznih neobhodno potrebnih predmetov, kajti njih naročitev presega že tudi njihove dohodek. Z ozirom ne draginjo morajo odlagati, pa tudi omejevati naročanje vmes neobhodno potrebnih predmetov do skrajne možnosti, a vse eno se mnogi vgrezujejo v dolgove, ki bodo marsikaterega gospodarsko uničili.

Iz časniških poročil posnemamo, da se na merodajnih mestih resno deluje na zboljšanju gmotnega položaja pri uradništvu, tudi na delavce se še precej misli; nič pa se ne čita, da bi se nameravalo kaj ukreniti v zboljšanje kmetovega stališča, odnosno položaja.

Se-li naj ta stan, ki zavzema toli važno ulogo v prehrani občinstva, prezira? Ali se naj stan, čegar proizvodni so se izkazali v svetovni vojni med vsemi drugimi največjega pomena, hira in se pogubi? Ali ni posebno pri nas Jugoslovanih kar naravnost opasno, pa tudi nevhvaležno, pustiti ta stan v bedi in revščini?

Podcenjevanje kmetijskega stanu bi ne bilo pogubno samo za stan, ampak isto bi tudi močno oviralo napredek in s tem dobrobit države. Zato je razvidno, da bo treba na merodajnih mestih tudi prav resno razmotrivati, kako se naj pride kmetickemu stanu na pomoč. Ne mislim, da bi naj bila ta pomoč kmetom v denarju podeljena, bila bi to sicer trenutna olajšava; za splošno dvigljenje blaginje kmetijskega stanu, ki temelji na trajni pomoči, pa bi bila le majhna pomena.

Vsi vidimo, da kmetstvo prizadevanje stremi za tem, si z lastno močjo pomagati, toda njegove vednosti in znanosti, ki prihajajo tukaj v večji meri v poštev, najčesteje ne zadostujejo. To je jasen dokaz, da se mu mora dati več strokovne izobrazbe, da bo usposobljen v takih položajih, kakor je dandanašnji, napram višjim zahtevam tekmovali z višjo reprodukcijo in s pametnejšim izrabljanjem iste.

Pa se bo reklo: Naj čita poučne strokovne knjige in časopise; v teh bo našel marsikaj poučnega v zboljšanje svojega neprijetnega položaja. Prav, toda škoda, da mu ravno te navadno manjkajo; a če bi jih tudi imel, bi se z njimi prav malo okoristil, ker tamkaj izvajanih razprav ne razume in vsled tega nima in tudi ne more imeti zadostnega zanimanja do čitanja istih. Manjka mu pač neobhodno potrebna podlaga, ali manjkajo mu osnovne strokovne znanosti. Te pa si zamore pridobiti le v šoli pri teoretično vrlo naobraženem in praktično izvežbanem učitelju.

Merodajni činitelji, razmotrivajte povedano in dajte, oziroma priskrbite kmetom osnovne kmetijske šole. Le takrat boste kmetu v resnici pomagali in dvignili kmetijski stan, ako boste preskrbeli dobro osnovno kmetisko izobrazbo. — Več o tem se bomo pogovorili v bodoče. — T.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru

v 52. šolskem letu 1923-24.

(Dalje).

Pogoji za sprejem praktikantov (vajencev).

Praktikanti se sprejemajo navadno v februarju, pogoji za njih sprejem, ki so deloma enaki pogojem za sprejem rednih učencev, se pa navadno razpišejo že decembra ali januarja. Praktikanti obiskujejo verouk, jezikovni in računski pouk, telovadbo, splošno obrazovanje in petje, drugače delajo z drugimi gojenci praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Zato dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto kot redni učenci; ako so ubožni, imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. To je najboljša pripravljavnica za resne kmetijske mladeniče z nezadosno predizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci vinarske in sadjarske šole.

Praktična dela.

V izvenšolskem času delajo gojenci ob delovnih urah praktično v vseh panogah kmetijsko-šolskega gospodarstva pod vodstvom strokovnih instruktorjev in nadzorstvom strokovnih učiteljev. Pri tem se navaja učence, da spoznavajo in presojujejo vsa dela tekom gospodarstvenega leta. Tedenska služba, ki se porazdeli med

posamezne učence vsako soboto za prihodnji teden, obsega posebej:

1. dela v vinski kleti, vinogradu, matičnjaku in trsnici;
2. dela v sadjarstvu in pri uporabi sadja;
3. dela v vrtnarstvu, botaničnem vrtu in pri čebelarstvu;
4. oskrbovanje živine, molžo, ravnanje z mlekom in poljedelska opravila itd.

Splošna praktična dela obavljajo gojenci v skupinah, ki se menjavajo tedensko, po potrebi tudi dnevno. Na praktična dela se polaga največja pažnja in važnost.

Hišni in šolski red.

A. Splošne določbe.

1. Vstop v vinarsko in sadjarsko šolo zavazuje učence, da se točno ravna po določbah tega hišnega in šolskega reda in slušajo ukaze in opomine svojega ravnatelja, svojih učiteljev in svojih instruktorjev.
2. O stvarih hišnega in šolskega reda odločuje ravnatelj, odnosno njegov namestnik.
3. Učence nadzirajo instruktorji; le-ti se v nadzorstvu tedensko vrstijo. Višje nadzorstvo je poverjeno vsak teden drugemu strokovnemu učitelju.
4. Od učencev zahteva zavod strogo navedeno in močito vedenje. S svojimi učitelji morajo spoštljivo obdrževati, s tujei vljudno in ugodljivo, s tovariši kolegialno. Čisto telo in snažna obleka sta vnanja, spodobno, trezno vedenje in značajnost duševna znaka omikanega mladeniča. Slehernemu učencu bodi red v zavodu in njega ugled povsod in vedno prva skrb.

5. Ob nedeljah in praznikih prisostvujejo katoliški učenci z instruktorjem skupni sv. maši. Če je le mogoče, naj tudi drugi učenci ob takih dneh izpolnjujejo dolžnosti, ki jim jih nalaga vera.

6. Obleko, šolske potrebščine in drugo imovino morajo imeti učenci vedno v popolnem redu v svojih predalih.

7. S posli in delavci naj učenci prijazno in uslužno občujejo, nikakor pa ne smejo z njimi prijateljsko drugovati.

8. Nihče ne sme ob delavnikih iz zavoda, če nima v to ravnateljjevega dovoljenja. Vsak poizkus ponočevanja se kaznuje z izključitvijo. Učijo se učenci ob delavnikih od pol 20. do pol 21. ure, bralna ura pa je ob nedeljah in praznikih po službi božji od 10. do 11. ure. Učencem se posojujejo tedaj strokovni časopisi in knjige iz dijaške knjižnice. Za vse učence katoliške vere je ob nedeljah od 11. do 12. ure obvezen verouk. Do preklica smejo službe prosti učenci ob nedeljah in praznikih popoldne do 19. ure na izprehod ali poučen izlet.

9. Nužne dopuste do 8 dni dovoljuje ravnateljstvo, daljše pa le kmetijski oddelek pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani. Vsako neopravičeno prekoračenje dopusta ali počitnic se strogo kaznuje.

10. V stanovanju, v šolskih in gospodarskih poslopih in v njih neposredni bližini kakor tudi pri delu učenci ne smejo kaditi.

11. Učenci ne smejo sprejemati političnih časopisov, a priporoča se jim, naj si naroče strokovne časopise in knjige; ne smejo biti člani nobene vnanje organizacije.

Rez vinske trte.

Nekatera splošna pravila a reši.

Eno najvažnejših opravil v vinogradu je brez dvoma rez, kajti od nje je odvisna rodovitnost in rast vinske trte. Z rezjo moremo plodovitost trte zmanjšati in rast lesa pospešiti, ali pa tudi narobe.

Pri rezi je pred vsem paziti na to, da ohranimo ravnotežje med rodnim in nadomestnim lesom. Rodni les se nahaja vedno le na dvoletnem lesu. Nadomestni les je narezati na starem delu trte, ako je le-ta v svrhu pomlejenja trsa potreben. Ves drugi les, ki ga ne rabimo niti za rod, niti za nadomestilo, odrežemo gladko pri deblu, da ne nastanejo luknje, ki služijo kot zavetišče raznih trnih škodljivcev. Iz istih razlogov odstranimo tudi staro odmrlo skorjo. Pri rezi porežemo tudi zgornje korenine na zlahnem delu trte, ako tega posla ne obavljamo pri prvi koplji v pomladi. To je važno zlasti pri mlajših nasadih in v močni zemlji.

Rozgo je odrezati 1—2 cm nad očesom. Če režemo tik nad očesom, je prvo oko v nevarnosti, da se posuši. Ako pa režemo previsoko nad očesom, se stržen v tem delu medčlenke (internodije) posuši in nastane votlina, kjer se radi naselijo škodljivci vinske trte.

Pri rezi se nam je ozirati tudi na obliko, starost, rast in sorto vinske trte. Z ozirom na starost in rast trte režemo po pravilu: čim bujnejša je rast, tem več pustimo rodnege lesa, ali tem močnejše narežemo. Enako narežemo močnejše, ako smo v preteklem letu zadno gnojili.

V naših krajih režemo navadno v februarju in prvi polovici marca. Prej ne moremo rezati vsled snega in nevarnosti zimske pozebe, proti kateri so neobrezane trte bolj zavarovane, nego obrezane. Če je pa trta kljub temu pozebla, tedaj je škoda pozebe mogoče pri poznejši rezi še nekoliko popraviti. Ako pa režemo trto pozno (v drugi polovici marca), se ista močno solzi, kar slabi vinsko trto ter ima lahko posledico, da zgornja očesa ne izženo. V višjih, toplih in solčnih legah režemo poprej nego v nizkih, vzhodnih in zahodnih legah.

Kako režemo vsled zimske pozebe poškodovane trte.

Škoda, ki nastane vsled zimske pozebe, je v nizkih legah lahko prav občutna. Tudi je nepopolnoma dozorel les proti pozebi bolj občutljiv, nego popolnoma dozorel. Visok sneg varuje spodnje dele trte pred pozebo. Pozebejo lahko samo posamezna očesa, ali cela rozga, ali pa celo starejši deli trte. Če pozebejo samo očesa, tedaj moremo s pametno rezjo še marsikaj popraviti. Drugačna je pa stvar, ako je pozebel enoletni les, ali pa celo stari les, v katerem slučaju je trs navadno izgubljen.

Glede pozebe preiščimo posamezna očesa, ako jih prerežemo čez sredo od vrha navzdol ter pogledamo, kakšna je njih notranjost. Če je očesce znotraj rujevo, tedaj je poškodovano od mraza in ne bo pognalo. V slučaju visokega snega je navadno pozebel samo zgornji del trte, spodnji pa je ostal nepoškodovan. V tem slučaju velja pravilo, da je treba dobiti toliko zdravih očes, kolikor jih odgoj dotične trte zahteva. Kjer ne moremo narezati locnov, pustimo toliko več reznikov na 3—4 očesa. Pri tem pa je skrbeti za rezervni čep na starem lesu, do dosežemo v naslednjem letu primerne oblike. Ako je sneg ležal visoko in so ostala spodnja očesa zdrava, tedaj režemo pri odgoji na glavič in na reznike, kakor običajno ter narežemo toliko čepov ali reznikov več, da dobimo normalno skupno število očes in sicer, ako mogoče na dvoletnem lesu.

V zimi brez snega trpe spodnja očesa več od mraza, nego zgornja ter režemo zategadelj bolj na dolgo. V letih po zimski pozebi režemo nekoliko pozneje, ko je obseg škode lažje pregledati. V takšnih slučajih privedemo loc-

no šele, ko so očesa pognala, drugače pa jih popolnoma odstranimo.

Če je zima poškodovala tudi enoletni les, tedaj je treba več previdnosti pri rezi, kakor sicer. Navadno ne pozebejo vse trte, niti deli ene in iste trte enakomerno. Zato režemo pozneje kot običajno ter narežemo več in daljše locne na enem in istem trsu. Na močno poškodovanih trtah poženo pozneje iz starega lesa novi poganjki. Od le-teh obdržimo toliko, kolikor jih rabimo pozneje za pravilno odgojo. Najslabše je, ako pozebejo tudi starejši deli trte, kar se dogodi včasih v zelo nizkih legah. Da trto obvarujemo pred pozebo do cepljenega mesta, jo je treba v jeseni osipati. Ako pa je kljub temu uničil mraz trto do cepljenega mesta, tedaj odgojimo iz podlage nove poganjke, ki jih cepimo na zeleno, ali pa cepimo staro podlago v precep. Pri takšnih zimskih pozebah je najbolje, vinograd izsekati in obnoviti.

Kako režemo vinsko trto, ki je bila poškodovana po toči?

Vinsko trto, ki je bila poškodovana po toči, režemo prav tako, kakor pozebljene trte po obsegu škode. Ako je poškodovan samo enoleten les, režemo normalno ter izberemo rodni les po možnosti na tisti strani, kjer je manj poškodovan. Ako je trta močno pobita in so ohranjeni le spodnji deli, režemo le krajše ali daljše reznike, dasiravno na račun rodovitnosti. Če so pa obtočeni celo starejši deli, režemo popolnoma kratko.

Rez na izrod.

Na izrod režemo stare vinograde, ki jih mislimo po prihodnji trgatvi izsekati in obnoviti. V tem slučaju puščamo kolikor mogoče mnogo rodnege lesa, da na ta način zadnje moči trte izkoristimo.

Rez v mladih nasadih.

Mladi nasad režemo v prvem letu samo na eno oko, v drugem na eno ali dve, v tretjem na dve ali tri očesa, v četrtem pa na tri očesa. V petem letu režemo že tako, kakor je rezati stare trte dotične sorte.

Osnovni pojmi o odgoji vinske trte.

Da ohranimo rodovitnost in rast vinske trte v ravnovesju, jo je treba vsako leto rezati. Četudi z vsakoletno rezjo vinsko trto slabimo, vendar v naših krajih brez rezi ne dosežemo dovolj uspehov v vinoreji. Resnica je, da se divje trte, ki jih ne režemo, zelo dobro razvijajo; one poženo močne korenine in nadzemne dele. Vsled tega tudi obilno rode in so odporne proti škodljivcem in boleznim v največji meri. Toda takšen naraven odgoj vinske trte je pri nas nemogoč vsled prevelikega obsevanja zemlje in slabe kvalitete grozdja, ki ga rode pravkar omenjene nekultivirane trte. Iz navedenih razlogov je treba vinsko trto po nekem gotovem načinu odgojevati, da dobimo boljše kakovost vinskoga pridelka. Način odgoje se razna po podnebnju, sorti in kakovosti zemlje.

V južnih krajih najdemo večje oblike vinske trte, kot pri nas. Grozdje dozori tam tudi na obsevanju zemlji vsled večje solčne toplote. Pri nas pa je mogoče vzgajati le manjše in nizke oblike, pri čemur izkoristimo od zemlje odsevajočo toploto, ki vpliva na zoritev grozdja v ugodnem smislu. Nasprotno pa je skrbeti na jugu za čim večje obsevanje zemlje, da se tla preveč ne posuše in tvori v grozdju zadostna množina vinske kisline.

Močno rastoča sorta zahteva večjo obliko, kot slabo rastoča. Sorta z velikim grozdem in veliko rodovitnostjo se reže drugače, nego sorta z malim grozdem in slabo rodovitnostjo. Daljšo rez zahtevajo tudi sorte, ki tvorijo rodna očesa v tretjem ali četrtem kolenu enoletnega poganjka, nego tiste, ki rode že ob temelju rozge.

V lahki in nerodovitni zemlji prenaša trta le kratko rez in manjšo obliko. Za vsakega način rezi in odgoje pa veljajo naslednje pravila:

Razločevati je med rodnim in nadomestnim lesom. Rodni les naj donaja grozdje, nadomestni pa naj tvori rodni les za prihodnje leto. Rodni les naj stoji vselej na dvoletnem lesu, da boljše in sigurneje rodi, nadomestni les pa stoji lahko tudi na starem delu trte.

Rodni les je narezati vselej višje od nadomestnega. Da ne postane trta previsoka, jo od časa do časa pomladimo s tem, da poskrbimo za nadomestni les na najnižjem mestu.

Rodni les ima trtam primerne dolžine, nadomestni pa je zmirlaj kratek. Kratek rodni les daje manj grozdja, toda boljše kakovost. Sorte z velikimi grozdi in dobro rodovitnostjo režemo navadno bolj kratko, ker bi dolge rezi ne prenašale, sorte z malim grozdem in malo rodovitnostjo pa bolj na dolgo, ker bi sicer premalo rodile. Pri tem je treba premisliti, da-li je kvaliteta pri kratki rezi toliko več vredna, kolikor bi pridobili na količini pri dolgi rezi.

Po dolgoti rodnege lesa razlikujemo: kratek in dolg reznik (1—4 očesa); kratek šparon ali napnenc (5—7 očes) in dolgi šparon ali locen (8—12 očes). Nadomestni les je vselej kratek reznik, ki ga imenujemo čep (1—2 očesi).

Kakšna odgoja vinske trte je najprimernejša in razni načini te odgoje.

Za naše kraje in podnebne razmere je nizka odgoja najprimernejša. Ker je trta rastlina solnca in toplote, je treba izkoristiti pred vsem od zemlje odsevajočo toploto, ki pride nižjim trtnim delom v prid. Zategadelj se priporoča pri nas nizka vzgoja vinske trte po sledečih načinih:

1. Rez na glavič. Deblo je kratko s 3—4 roglji, na vrhu vsakega pa reznik z 2 očesi. Rezervni čep na daljšem rezniku. Rodni rezniki so enakomerno porazdeljeni in enako visoki. Obrezana trta je 30 cm visoka. Priporoča se za sorte, ki mnogo rode, imajo velike grozde in v dotični zemlji ne prenašajo dolge rezi, kakor šipon, muskatelec, zlahnina, laški rizling, portugalka in frankinja.

2. Stajerska kratka rez je že dolgo v navadi, a se odgojuje čisto previsoko. Obrezana trta naj ne bo čez 50 cm visoka. Roglji (3—5 po številu) so različno visoki in nosijo reznike z 2—4 očesi. Stiri očesa je pustiti le na lesu s kratkimi medčlenki. Rezervni čepi se nahajajo na najvišjih rogljih. To odgoja pride v poštev pri sortah in razmerah kot pri zgoraj navedeni odgoji.

3. Stajerska dolga rez (odgoja na locen ali šparon) je tudi že dolgo časa običajna. Zalihog se vrši ista še tu in tam nepravilno. Šparon je narezati na najvišjem mestu, ne pa na najnižjem, ali pa celo na starem lesu. Spodaj narežemo navadno 1—2 čepa po 2 očesi, zgoraj pa pollocen z 8—10 očesi, katerega vtaknemo v zemljo v strmih legah. Zelene poganjke na locnu prikrašamo koj po cvetu na 3—4 lističe nad zgornjim grozdičem. Locen podpremo s kratkim kolom, ako ga teža grozdja vleče na stran. Ta način odgoje je uporabljati pri sortah, ki pri kratki rezi premalo rode in zahtevajo dolgo rez, kakor mali rizling, burgundec, rulandec in traminec.

4. Reingavski način odgoje. Nareže se pollocen z 8—10 očesi in en kratek reznik z 2 očesoma. Pollocen se vpogne navzdol in priveže na vmesni količ v medčlenku (internodiju) med zadnjim in predzadnjim očesom 20 cm nad zemljo. Tako poženo očesa enakomerno. Ako je trta zelo močna, narežemo lahko tudi dva pollocna in dva kratka reznika ali čepa. Čestokrat se pripeti, da je trta dovolj močna, pa nima primerne rozge za šparon. V takšnem primeru narežemo pollocen na lanskem šparonu (največkrat na koncu istege) ter ga pripognemo nazaj k trti. Nadomestni čep narežemo, ako mogoče na trti sami. Naslednje leto odstranimo stari šparon z novim vred, da dosežemo tako zopet pravo obliko. Reingavski način se priporoča za sorte, ki zahtevajo dolgo rez.

5. Odgoja na žice s pollocni ima v smeri črte dva

Kdor bi imel orožje, streljivo ali lahko vnetljive snovi, se izključi.

12. Prepovedane so igralne karte in vsaka igra za denar.

13. Učenci ne smejo prodajati svojih šolskih in delovnih potrebščin; tudi se ne smejo zadolževati.

14. Vsako samovoljno poškodovanje oprave, inventarja ali orodja se kaznuje. Storjeno škodo je treba poravnati. Če ni moči najti krivca, plačajo kvar ali se kaznujejo vsi učenci, ves letnik, odnosno prizadeta skupina učencev.

15. Kdor poškoduje nasade ali si samovoljno prilasti pridelkov, se kaznuje. Učenci naj v poštenosti prednjačijo poslom in delavcem zavoda; vsako šolski imovini storjeno škodo morajo takoj naznaniti. Tobačnih ostankov, papirja itd. učenci v zavodu in njeega bližini ne smejo trositi. V vrtu službujoči učencem mora paziti na snago okoli zavoda in po vseh nasadih. Po nasadih okoli zavoda se ne sme hoditi.

16. Šolski zvonec naznanja učencem, kdaj je treba vstati ali se odpraviti k pouku, k jedi in k delu, pa tudi konec pouka in dela. Učenci se morajo držati strogo po letnem času določenega dnevnega reda.

17. Vsak učenec previdno uporabljaj luč in ogenj, da se ne pripeti nesreča. Vodo in luč je treba zelo štediti, ker so stroški ogromni.

18. Razen v kopalnišnih se učenci v Dravi ne smejo kopati.

B. Določbe o pouku in praktičnem delu.

19. Vsak učenec mora imeti potrebne učne pripomočke in knjige, ki si jih mora sam nabaviti.

20. Vsak učenec mora točno hoditi k predavanjem. Le v izrednih slučajih sme učitelj z dovoljenjem ravnateljstva oprostiti učenca od svoje ure. Oprostiti učenca kakega predmeta za daljši čas ali za vse leto more le učiteljska konferenca.

21. Za red v učilnicah, pri šolskem in učnem inventarju in za razsvetlavo je odgovoren reditelj. Vse prostore čisti hišnik.

22. Pri praktičnih vajah mora vsak učenec sodelovati ter jih opravljati točno po navodilih. Doba dela se določi po letnem času in učnem načrtu. Če je potrebno, ukine ravnateljstvo radi dela tudi predavanja. Učenec sme opuščati odkazano mu delo le s posebnim dovoljenjem. Vsak učenec si mora sam nabaviti potrebno orodje, a naročuje ga navadno zavod za vse hkrati.

23. Vsak učenec mora zabeleževati vsa dela, vse važne dogodke in svojo lastno uporabo pri delu v poseben dnevnik.

24. Z živino je treba dobro in skrbno ravnati. Eksternisti so od službe v hlevu oproščeni.

25. Po končanem delu je treba orodje zavoda osnažiti in oddati v določene shrambe. Kar kdo zlobno poškoduje ali lahkomišelnost izgubi, mora nabaviti, odnosno plačati.

C. Določbe o internatu.

26. Zavod nudi vsakemu učencu posteljo, slamnico, nočno omarico in omarico s predalom in ključem. Za te stvari je vsak učenec odgovoren; eventualno škodo mora povrniti. Ravnatelj ali njegov namestnik ima pravico, vsak čas v navzočnosti učenca odpreti in preiskati učencu dodeljeno omarico.

27. Umivalne in kopalne naprave uporabljajo učenci skupno.

28. Za vsako spalnico določi ravnateljstvo za vse šolsko leto imed učencev reditelja. Ta reditelj jamči, da se ohrani in očuva inventar spalnice, da vlada v spalnici največja snaga in red ter da učenci uredijo svoje postelje, takoj ko vstanejo.

29. Učenci morajo paziti na snago in red povsod, zlasti v straniščih, kojih vrata morajo biti vedno zaprta. Obutev se mora pred vhom dobro očistiti, odnosno ostrgati. Čisti in snaži spalnice, umivalne prostore in hodnike hišnik zavoda.

30. Obutev in obleko si morajo učenci vsak dan osnažiti, in sicer izključno le na zunanjih hodnikih prvega nadstropja (balkonih). Obuvati se smejo le v garderobi. Podplati čevljev morajo biti gladki ali kvečjemu z gladkimi žreblji nabiti.

31. Na obealnkih v dnevnih prostorih se ne sme puščati obleke razen klobukov, na hodnikih pa ničesar.

32. Bolniška soba mora biti v redu in služiti le za bolnike; v njo se sprejme bolnik na odredbo zdravnika.

33. Šolske sobe (učilnice) se smejo rabiti le za šolski pouk po urniku ali po posebni odredbi.

34. Vsako jutro javijo reditelji službujočemu in- struktorju, ali so opazili kak nered in ali je kdo obolel.

35. Posteljno perilo se menja po preteku enega meseca, brisača pa vsak teden. Vsakih 8 tednov morajo učenci odeje, slamnice ter blazine dobro iztolči in izčistiti, in sicer ob glavnem dnevoredu, za kar so odgovorni reditelji.